

Democrația ateniană

Schița lecției

1. Organizarea socială
2. Organizarea politică
3. Reformatori
4. Conflictele militare

Fondată de ionieni, Atena este un oraș situat în regiunea Atticii. Încă de la început, Atena avea ca formă de guvernământ monarhia, însă puterea regelui a fost, treptat, diminuată, fiind în cele din urmă înlocuit cu un arhonte ales din rândul eupatrizilor. Atena este primul polis (oraș-stat) din istorie care a avut un regim democratic.

democrație = demos (popor) + kratos (putere) = puterea poporului

Organizarea socială

Societatea ateniană era împărțită în:

- eupatrizi (aristocrați, stăpâni de sclavi)
- demos (țărani, meșteșugari, negustori)
- sclavi
- meteci (străini, oameni liberi fără drepturi politice și cetățenie)

Organizarea politică

- **Areopag (Tribunalul Suprem)** - atribuții administrative: urmăreau activitatea magistraților
- **Bule (Sfatul celor 400 / 500)** - atribuții juridice, administrative și politice: pregătea ordinea de zi, urmărea aplicarea legilor, controla magistrații, controla politica externă, urmărea cheltuielile publice
- **Heliaia (Tribunalul Poporului)** - atribuții juridice
- **Ecclesia (Adunarea Poporului)** - atribuții juridice, legislative și executive:

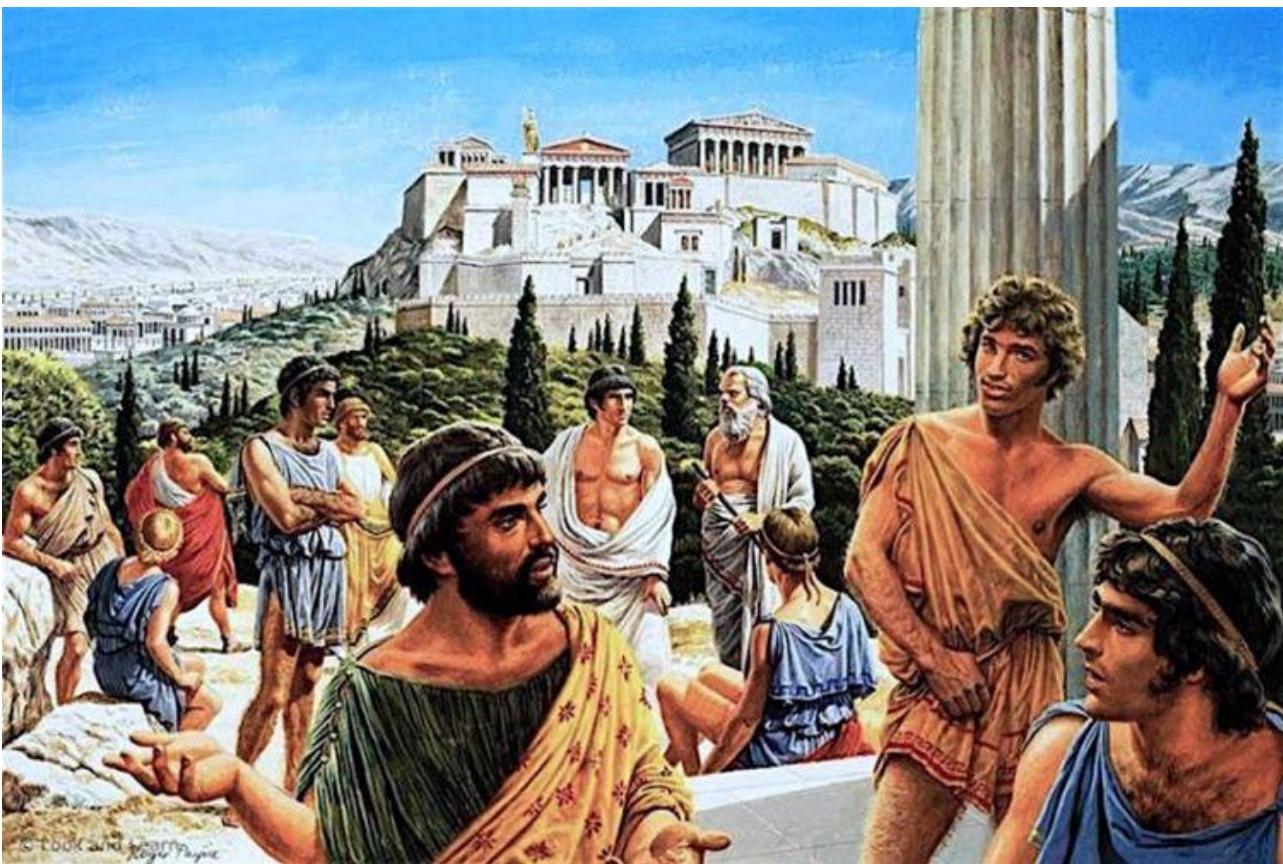
numea și verifica activitățile magistraților, stabilea politica externă, vota legile trimise de Bule, exercita atribuții juridice în cazurile grave

- **Colegiul celor 10 arhonți** – atribuții administrative și juridice
- **Colegiul celor 10 strategii** – atribuții militare

Reformatori

- Dracon
 - a elaborat primele legi scrise, foarte aspre
 - încearcă să aplaneze conflictele prin fixarea unor cutume, care să limiteze abuzurile eupatrizilor
- Solon
 - el pune bazele democrației sclavagiste ateniene
 - șterge datoriile agricultorilor și interzice transformarea în sclavi a persoanelor care nu își puteau achita datoriile
 - împarte societatea ateniană în patru categorii de cetățeni în funcție de venit
 - înființează **Sfatul celor 400 (Bule)**, care avea atribuții juridice, administrative și politice. Din acest Sfat făceau parte toate cele patru categorii de cetățeni, instituindu-se, pentru prima dată în istorie, principiul reprezentativității
 - înființează **Tribunalul Poporului (Heliaia)**
 - în timpul lui crește rolul Adunării Poporului (Ecclesia) -> are rolul de a vota legile, de a alege și supraveghea magistrații, de a declara război și de a încheia pace
- Pisistrate
 - confiscă pământurile marilor proprietari fugiți și le împarte celor săraci
 - reduce impozitele
- Clistene
 - continuă reformele lui Solon
 - împarte populația ateniană în zece categorii de cetățeni
 - toți cetățenii atenieni primesc drepturi egale -> **demosul poate primi funcții în stat**

- Sfatul celor 400 devine **Sfatul celor 500 (Bule)**
- Colegiul celor 9 arhonți devine **Colegiul celor 10 arhonți** -> are atribuții administrative și juridice
- înființează **Colegiul celor 10 strategii** -> are atribuții militare. Pe timp de război, acest colegiu preia conducerea Atenei, fiecare strateg conducând o zi. Strategii erau aleși de Ecclesia.
- instituie ostracismul (exilarea pe o perioadă de 10 ani a celor care complotază împotriva democrației)
- Pericle
 - în timpul lui, Atena a cunoscut o perioadă de înflorire culturală
 - toți funcționarii publici erau remunerați
 - toți cetățenii puteau ocupa magistraturi în stat, prin tragere la sorți
 - a organizat spectacole gratuite pentru săraci
 - a redus din atribuțiile Areopagului (Tribunalul Suprem), în favoarea Heliaei

Societatea ateniană | sursa: Sam Ayoub - medium.com

Conflictele militare

- Războaiele medice (499-479 î.Hr.)
 - cauze: dorința cetăților grecești de pe țărmul vestic al Asiei Mici de a ieși de sub stăpânirea persană -> în 499 î.Hr. orașele grecești din Ionia, în frunte cu Milet, s-au răsculat împotriva perșilor, cerând ajutorul cetăților din Grecia -> răspunde doar Atena
 - 490 î.Hr. - bătălia de la Maraton -> atenienii, conduși de Miltiade, îi înving pe perși, în frunte cu Darius I
 - 480 î.Hr. - bătălia de la Termopile -> spartanii conduși de Leonidas pierd în fața perșilor conduși de Xerxes
 - 480 î.Hr. - bătălia navală de la Salamina -> atenienii, conduși de Temistocle, îi înving pe perși
 - 479 î.Hr. - bătălia de la Plateea -> grecii, conduși de spartanul Pausanias, îi înving pe perși
 - urmări: orașele grecești de pe țărmul vestic al Asiei Mici sunt eliberate

Războaiele medice | sursa: wikipedia.org

- Războiul peloponesiac (431-404 î.Hr.)
 - cauze: supremația Atenei în urma războaielor medice, rivalitatea dintre Sparta și Atena. Atena sprijinea democrația în toate statele grecești, prin intermediul Ligii de la Delos, al cărei lider era, în timp ce Sparta oferea azil adversarilor democrației, sprijinind statele aristocratice.
 - pretext: conflictul dintre Corint (membră a Ligii Peloponesiace, condusă de Sparta) și colonia sa, Corcira, care era susținută de Atena.
 - războiul s-a desfășurat în două etape:
 - 431-421 î.Hr.: nu se impune nici o tabără -> se încheie pacea lui Nicias
 - 421-404 î.Hr.: perioadă în care spartanii, împreună cu perșii, reușesc să învingă Atena -> se încheie pacea în 404 î.Hr., prin

care Atena se supunea hegemoniei Spartei, era obligată să distrugă flota, să desființeze Liga de la Delos și să accepte o garnizoană spartană în cetate

- urmări: ruinarea cetăților grecești, care vor fi cucerite de Filip al II-lea, regele Macedoniei

Războiul peloponesiac | sursa: wikipedia.org